

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
22. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

NAPADI POSEBNEGA NAMENA - ZASEDNO DELOVANJE

Kandidat(ka)-slušatelj(ica):

desetnica Mateja Andrejka

Mentor:

major Andrej Preložnik,

Somentor:

stotnik Boris Stankovič

Ljubljana, november 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

NAPADI POSEBNEGA NAMENA - ZASEDNO DELOVANJE

Kandidat(ka)-slušatelj(ica):

Desetnica Mateja Andrejka

Mentor:

major Andrej Preložnik,

Somentor:

stotnik Boris Stankovič

Ljubljana, november 2011

Engelsova ulica 15, p.p.1331, 2111 Maribor

Telefon: 02 449 5098 , fax. 02 449 5100, e-pošta:pdriu.sc@mors.si

Identifikacijska št. za DDV: (SI) 47978457, MŠ 5268923, TRR 01100-6370191114

KAZALO

POVZETEK	II
SUMMARY	III
1 UVOD	1
1.1 TEORETIČNO IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE	2
1.2 PREDMET RAZISKAVE.....	2
1.3 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE	2
1.4 METODE DELA	2
1.5 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	3
2 NAPADI POSEBNEGA NAMENA.....	4
3 ZASEDA.....	5
3.1 MESTA ZASEDE	6
3.2 TEMELJNA NAČELA.....	7
3.3 VRSTE ZASED	9
3.3.1 Zaseda na hitro roko.....	10
3.3.2 Načrtovana zaseda	10
3.3.3 Linijska zaseda	11
3.3.5 Izpeljanke linearne in »L« zasede	12
3.3.5.1 »Z« zaseda	12
3.3.5.2 »V« Zaseda	12
3.3.5.3 »X« Zaseda	12
3.3.5.4 Trikotna zaseda	12
3.3.5.5 »T« Zaseda.....	13
3.3.6 Točkovna zaseda.....	13
3.3.7 Območna zaseda	13
3.3.8 Protioklepna zaseda	14
3.3.9 Bližnja zaseda	14
3.3.10 Daljna zaseda.....	14
3.3.11 Enostranska zaseda	14
3.3.12 Dvostranska zaseda	15
3.4 ORGANIZIRANOST SIL.....	15
3.4.1 Skupina za napad.....	15
3.4.2 Skupina za podporo	16
3.4.3 Skupina za zavarovanje	17
3.5 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA ZASEDE	18
3.5 IZVEDBA ZASEDE.....	20
3.5.1 Postopek postavitve zasede.....	20
3.5.2 Postopek sprožitve in delovanja v zasedi.....	24
3.5.3 Umik iz območja zasede.....	25
3.6 NAPOTKI ZA USPEŠNO ZASEDO	27
4 ZAKLJUČEK	28
LITERATURA	28
VIRI	29
SEZNAM SLIK	30
IZJAVA O AVTORSTVU	32

POVZETEK

Zasedo in napade posebnega namena štejemo med ofenzivno delovanje. Glavni cilj ofenzivnega delovanja je poraziti sovražnika z vsiljevanjem svoje volje z uporabo osredotočene bojne moči. Temeljni cilj zasede je v kratkem času zadati velike izgube sovražniku, zaradi katerih se bo zmanjšala njegova bojna učinkovitost. Pogoj za uspešno zasedo je, da so enote prikrito in tajno postavljanje ter razporejanje v predel skozi katerega pričakujemo prihod sovražnika.

Za izvedbo uspešne zasede je potrebno dobro načrtovanje, ustrezna priprava ter usposabljanje, kar je predvsem naloga poveljujočega enote. V kolikor bo tovrstne aktivnosti uspešno izvajal, bo enota učinkovita in v prednosti pred sovražnikom.

Izvedba zasede je odvisna od poveljnikove namere ter taktičnega znanja.

Ker tako kot ni dveh enakih situacij se tudi poveljujoči med seboj razlikujejo – zato tudi ne moremo govoriti o enem načinu izvedbe zasede. Vsem pa je skupen en cilj – poraziti sovražnika.

Ključne besede: Zaseda, mesta zasede, temeljna načela, vrste zased, izvedba zasede.

SUMMARY

Ambush and attacks with a specific purpose are considered as offensive operations. Main objective of offensive operations is to defeat an enemy by forcing our own will while using focused combat power. Fundamental objective in ambush is to defeat a large number of enemies in a short period of time, which causes a reduction in enemy's war efficiency. For ambush to be successful, units have to be hidden and secretly placed in an area, which we expect our enemy to go through.

A good plan, an appropriate preparation and a proper training are needed to successfully execute an ambush, which is mostly the commander's task. If those action are being performed by the commander, the unit will be efficient and in an advantage over enemies.

The execution of an ambush depends on commander's intention and tactical knowledge. There is no such thing as two exactly the same situations, also, every commander is different than another, therefor it is pointless to talk about just one right execution of an ambush. However, they do have one thing in common – their objective to defeat an enemy.

Key words: ambush, areas of an ambush, fundamental principles, types of ambushes, execution of an ambush

1 UVOD

Ofenzivno delovanje je delovanje s katerim se začne vsaka taktika. Taktiko opisujemo kot spretnost v bojevanju, premišljeno in preračunano ravnanje za doseg cilja ter spretno izkoriščanje položaja.

Napadi posebnega namena, med katere štejemo tudi zasedo, spadajo med ofenzivna bojna delovanja. Temeljni cilj ofenzivnih delovanj je poraziti sovražnika z vsiljevanjem naše volje, v kombinaciji z uporabo največje količine ognjene moči iz vseh razpoložljivih virov. Med napade posebnega namena pa štejemo: zasedo, naskok, motilni napad, protinapad, demonstracijo sil in lažni napad.

V nalogi bo govora predvsem o zasedi, kajti gre za pomembno obliko prevzemanja pobude na bojišču. Temeljni cilj zasede je v kratkem času zadati velike izgube sovražniku, zaradi katerih se bo zmanjšala njegova bojna učinkovitost.

Kitajski general Sun Tzu Wu je že pred našim štetjem, v knjigi »Umetnost bojevanja«, opisoval kako si lahko pridobimo prednost pred sovražnikom.

»Tisti ki odlično pozna nasprotnika kot tudi lastne sile, bo zmagovalec, če pozna samo svoje sile, bo polovico bitke izgubil, če ne pozna ne lastnih in ne nasprotnikovih sil, bo izgubil vse bitke.«

To lahko rečemo da velja tudi za zasedo. V kolikor smo odlično usposobljeni, imamo dovolj taktičnega znanja in samodiscipline, ter poznamo vse lastnosti, tako svojih sil, kot tudi sovražnikovih, lahko dosežemo namen zasede. Poznavanje samo sil ene strani, pa naj bo to lastnih ali sovražnikovih pripelje do presenečenja, pri katerem lahko le upamo da se bo izšlo po naših pričakovanjih.

Če ne poznamo ne svojih sil in ne sovražnikovih, pa lahko pride do propada načrta, ki lahko v skrajni sili pomeni tudi hujšo posledico za nas.

V zasedi je izredno pomembno, da imamo v enoti (vodu) izredno visoko stopnjo morale, samozaupanja ter zaupanja v uspeh naloge.

Kot v večini bojnih delovanj je izredno pomembno da se zavedamo da se lahko bori vsakdo ki si želi, ne glede na velikost enote.

Izredno pomembno je da smo trdno odločeni, da hočemo zmagati, kajti le tako bomo našli ustrezen način boja in tehniko, ne glede na znanje sovražnika.

Iz zgodovine gre omeniti predvsem Drugo punsko vojno med Hanibalom in Rimljani. Bitka je ena največjih in najbolj uspešnih zased v vojaški zgodovini. Gre za zasedo pri jezeru Trasimene, ki jo je izvedel Hanibal s 50.000 vojaki proti Rimljanom ki jih je bilo 70.000.

Pri jezeru je našel kraj primeren za zasedo, kajti z ene strani je bilo jezero na drugi strani pa močno pogozdeni griči. Hanibal se je s svojo vojsko razvrstil po gozdovih in gričih, tako da je imel pregled nad območjem domnevnega prihoda Rimljanov. Del svoje »težke« pehote (podporna orožja) je namestil na pobočje hriba, kjer so imeli dober pregled in so lahko delovali iz vrha. Ko so Rimljani prispeli v območje zasede, je Hanibal zasedo izvedel tako, da jih je obkolil z vseh strani (iz ene strani so imeli jezero, iz druge hribe, iz ostalih območij pa je Hanibal ognjeno deloval po njih). Rimljani tako niso imeli možnosti umika. Hanibal je Rimljane dejansko usmeril v svoje območje, saj je na gričih na drugi strani, noč pred zasedo postavil svoje vojake ter jim naročil naj zakurijo ogenj in s tem Rimljane zavedejo glede svoje pozicije.

Glede na zgoraj omenjeno gre sklepati, da so zasede učinkovite predvsem ko gre za usposobljeno vojsko. Poleg vojske pa mora biti tudi vodja (poveljnik z veliko taktičnega

znanja pa), ki pravilno načrtuje, ustrezno izvaja priprave pred izvedbo naloge, poveljuje ter ga ljudje poslušajo in mu zaupajo.

1.1 TEORETIČNO IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Izhodišče zaključne naloge temelji na usmeritvah stotnika Kunstelj Aleša, predavatelja taktike v 22. generaciji Šole za častnike, o izdelavi literature ki bi naslednjim generacijam kandidatov Šole za častnike lahko bila strokovna literatura iz predmeta taktike.

Glavno teoretično izhodišče je priročnik v angleški literaturi Smartbook – The Small Unit Tactis. Zaključna naloga je v veliki meri povzeta iz te literature, dodana pa so tudi moja opažanja iz izobraževanja v 22. Generaciji Šole za častnike – specializacija pehota, ter povzetki iz drugih tujih literatur, med katere gre predvsem omeniti Ranger Handbook in FM (Field Manuals),

1.2 PREDMET RAZISKAVE

Predmet zaključne naloge, z naslovom Napadi posebnega namena - zasedno delovanje, je na kratek, grafično nazoren, razumljiv in zgoščen način opisati vrste zased, njihovo organizacijo, načrtovanje in pripravo, izvedbo s perspektive majhnih enot ter kategorije zased.

1.3 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen zaključne naloge je predstaviti in na kratek, grafično nazoren, razumljiv in zgoščen način opisati vrste zased, njihovo organizacijo, načrtovanje in pripravo, izvedbo s perspektive majhnih enot ter kategorije zased.

Cilji zaključne naloge:

- Predstaviti vrste zased, njihovo organizacijo, načrtovanje in pripravo s stališča majhnih enot.
- Povzeti literaturo iz tujega jezika in ustvariti vir v slovenskem jeziku, ki bi lahko bil v prihodnosti tudi kot študijska literatura na Šoli za častnike.

1.4 METODE DELA

Za pisanje zaključne naloge bom uporabila več različnih virov raziskovalnih nalog.

Temeljna metoda izdelave zaključne naloge bo metoda zbiranja primarnih in sekundarnih virov v elektronski in tiskani obliki, brez katere ne bi bilo mogoče izvajati vseh nadaljnjih metod.

Na podlagi pridobljenih primarnih podatkov - med katere sodijo uradni dokumenti, pravni akti in zakoni, in sekundarnih podatkov – knjige, zborniki, članki ter druga raziskovalna dela; bom

naredila analizo in interpretacijo, ter tako uporabila metodo analize in interpretacije sekundarnih in primarnih virov.

Z deskriptivno metodo bom opisala temeljne pojme v zvezi zasedo.

1.5 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Struktura zaključne naloge je razdeljena na štiri dele.

Najprej v uvodu kratko predstavim temo zaključne naloge. Obenem opredelim teoretična izhodišča, predmet raziskave ter namene in cilje raziskave. Opišem pa tudi metode dela izdelave zaključne naloge.

Sledi drugi del zaključne naloge, kjer na kratko povzamem in opišem napade posebnega namena.

V tretjem delu, ki je obenem jedro zaključne naloge prikažem najpomembnejše ugotovitve in razlage v okviru zased. Opišem vrste zased, ki jih je v literaturah bilo kar nekaj, zaradi boljše preglednosti se izbrala samo tiste ki se po mojem mnenju zdijo uporabne in izvedljive (četudi z določenimi omejitvami). Opredelim tudi organiziranost sil, da si je v nadaljevanju branja zaključne naloge lažje predstavljati. Dotaknem se načrtovanja in priprav na izvedbo zasede, kajti brez tega zasede ne moremo izvesti. Podrobno opišem izvedbo zasede, ki poleg postopka postavitve zasede zajema tudi postopek sprožitve in delovanja v zasedi ter umik iz območja zasede.

Za konec podam še nekaj napotkov za uspešno zasedo. Na koncu pa v zaključku še povzamem ugotovitve.

2 NAPADI POSEBNEGA NAMENA

Napad je odločilna zvrst bojnega delovanja, ki ga sestavljata ogenj in premik. Cilj napada je da sovražnika porazimo ali onesposobimo, ga prikrajšamo za zemljišče ali objekt katerega ščitimo, nevtraliziramo njegove ofenzivne operacije, lahko pa je napad namenjen tudi zavajanju ter vezanju sovražnika na določen prostor.

Med napade posebnega namena štejemo:

- zasedo,
- naskok,
- motilni napad,
- protinapad,
- demonstracijo sil,
- lažni napad.

ZASEDA - nenadni in nepričakovan napad z ognjem s skritih položajev na sovražnika ki je v premiku ali v trenutnem mirovanju v našem ali njegovem zaledju. Gre za hiter stik čigar namen ni zadržanje ali zavzetje zemljišča.

NASKOK - bojno delovanje, običajno manjšega obsega, v obliki hitrega podora na sovražnikovo ozemlje. Glavni namen je zмести sovražnika, pridobiti informacije in uničiti njega ali njegove objekte. Tovrstni napad se konča z organiziranim in načrtovanim umikom po zaključku dodeljene naloge. Temelji na predhodni podrobni obveščevalni pripravi, hitremu premiku na sovražno območje in načrtovanemu umiku. Pri naskoku je izredno pomembno, da imamo zagotovljeno podporo v obliki posameznih ognjenih sistemov.

MOTILNI NAPAD – napad, s katerim želimo preprečiti oz. otežiti pričakovan sovražnikov napad. Izvaja se v času ko sovražnik oblikuje svoje sile, se pripravlja za napad ali začenja z njim. Namenjen je za napad na sovražnika, ko je ta najbolj občutljiv.

PROTINAPAD - napad z delom ali vsemi silami proti sovražniku z namenom, da bi ponovno zasegli izgubljeno ozemlje, izrabili sovražnikovo ranljivost kot rezultat njegovega napada in da bi preprečili sovražniku doseg cilja napada.

V praksi je izveden ko sovražnik razkrije svoj namen. Usmerjen je v sovražnikove izpostavljene boke in sprednje enote, katere želimo uničiti ali odrezati od preostalih delov.

Uporabljen je za podporo izvedbe celotnega obrambnega načrta.

Temeljni cilj protinapada je preprečitev doseganja namena napada.

Protinapad se najpogosteje izvaja z rezervo, ali s silami v obrambi, ki v določenem bojnem delovanju niso bile angažirane in so še v celoti bojno zmogljive. V obrambi je protinapad temeljnega pomena, saj z njim v odločilnem času in prostoru želimo poraziti napadalca.

DEMONSTRACIJA SIL – namenjena je prevari sovražnika, ki mu želimo prikriti naše prave namene. Gre za razkazovanje sil na fronti, kjer ne prihaja do odločilnih spopadov in kjer bojevanje ni osnovni namen. Dejansko ni stika s sovražnikom, ampak samo nakazujemo premike (sovražnik nas samo sliši in vidi). Demonstracija je v večini del načrta zavajanja, kjer se uporabljajo predvsem ogenj, premik, dimna sredstva, sredstva za elektronsko bojevanje in zveze.

LAŽNI NAPAD – zavesti sovražnika z iskanjem stika, istočasno pa se izogniti odločilnemu spopadu. Izvaja se z namenom vznemirjanja sovražnika. Ustrezna sestava in moč naših sil je glavno vodilo pri načrtovanju lažnega napada, kajti le tako bomo dosegli željeno reakcijo sovražnika. Najbolj učinkovit je kadar sovražnika prisilimo da predčasno uporabi rezerve.

3 ZASEDA

Uspešno izvedena zaseda ima kar nekaj posledic na sovražniku, ki se kažejo predvsem v njegovi zmanjšani učinkovitosti, zaskrbljenosti, zmedu in paniki.

Ko v zasedo naleti sovražnikova patrolja, se le-ta začne izogibati patroljiranju in poveča previdnost pri premikanju.

O začetkih uporabe zased ne moremo govoriti, lahko pa predvidevamo da je zaseda stara toliko kot vojna, za katero pa točno ne vemo kdaj je izbruhnila oziroma ne moremo trditi.

Kot sem že omenila je v zgodovini najbolj znana zaseda Hanibala proti Rimljanom v drugi punski vojni pri jezeru Trasimene.

V zgodovini so se z zasedami srečali tudi Sumerci v drugem tisočletju pred našim štetjem, ki so se upirali Akadamcem; vzhodna ljudstva Aleksandru Makedonskemu; Parti rimskim legijam...

V srednjem veku je bila zaseda tudi eden izmed načinov upora kmetov.

V času med prvo in drugo svetovno vojno je bila zaseda omenjena v nekaterih doktrinah: Rdeča armada jo je omenjala v zadrževalni obrambi, pri Nemcih je bila sestavni del »male vojne« in kraljevina Jugoslavija jo je predvidevala le pri četniškem vojskovanju (nižja oblika partizanske vojne, kar bi lahko pomenilo gverilsko vojskovanje).¹

Prva teoretična omemba zasede pa se je pojavila v 5. stoletju pred našim štetjem, bila pa je obravnava vojaškega teoretika Sun Tzu Wu-ja.

Odkar je bila zaseda prvič izvedena, se je v marsičem spremenila. Sprememba se kaže predvsem v oborožitvi, bojni razporeditvi, sistemu ognja in ciljih. Vseeno pa ostaja temeljna značilnost zasede je »prikrita razporeditev sil in sredstev v neposredni bližini kraja (smeri), ker je pričakovati sovražnika«.²

Glavni cilj zasede so posamezniki, skupine in manjše enote sovražnika, ki se lahko premikajo kot taktična enota ali kot oskrbovalna postaja.

Lahko so ustavljeni na določenem mestu kjer se pripravljajo na nadaljnje aktivnosti.

Lahko so peš ali na vozilih (vozila so velika in jih ni težko zadeti že s prvim strelom, kadar pa gre za oklepno vozilo moramo upoštevati, da je odporno in nevaren cilj, ter da so gosenice ubojne le v primerih ko pride vozilo prav do območja zasede).

Nedvomno najboljši cilji so oskrbovalne postaje, kajti nihče nima neomejenih zalog, so pa tudi deloma manj sposobne za svojo obrambo – redko se branijo same, večinoma imajo pridodane enote ali vojake kateri skrbijo za njihovo zavarovanje .

Avtor knjige Zasede v ljudski teritorialni obrambi (Djurašinić) med najustreznejše cilje šteje še vlečno artilerijo in raketne enote - zaradi prevelike bližine ciljev jih lahko uporabimo le v omejenem dosegu, kajti eksploziranje projektilov lahko uniči tudi lastne sile.

Cilji so tudi plovni objekti in železnica, s katerimi sovražnik dovaža zaloge ali premešča bojne enote, možnosti izhodov skoraj da ni, poleg tega pa je transport omejen, saj ne morejo obiti sumljivih mest.

Zaseda je nenaden in nepričakovan napad na sovražnika, ki je v premiku ali je začasno ustavljen. Na sovražnika čakamo in delujemo s prikritih položajev, s točnim in koncentriranim ognjem. Gre za prikrito in tajno postavljanje, razporejanje enote v predel skozi katerega pričakujemo prihod sovražnika.

¹ Djurašinić 1975, 7-10.

² Vojaški slova 1967, 260.

Pri zasedi ne gre za zavzetje ali zadržanje zemljišča, kot pri ostalih ofenzivnih delovanjih, ampak za kratek spopad, oziroma hiter stik, katerega temeljni namen je uničenje sovražnika, povzročitev izgub v živi sili in materialno-tehničnih sredstvih, zajetje materialno-tehničnih sredstev, dokumentov in vojnih ujetnikov.

Med drugim je lahko namen zasede tudi vznemirjanje sovražnika in pridobivanje informacij. Lahko bi rekli, da je cilj zasede zmanjšanje bojne učinkovitosti sovražnika.

Uresničitev zasede dosežemo z ustreznim razmerjem moči, pravilnim razporedom enot in presenečenjem.

Kadar govorimo o razmerju v moči, govorimo o številki 3:1, se pravi da z vodom lahko napademo sovražnikov oddelek. Pravilni raspored bomo dosegli predvsem s poznavanjem terena (prednosti in slabosti območja zasede) ter s pravilno razporeditvijo ognjene moči. V Bojnem delovanju je izredno pomembno presenečenje, ki sodi med temeljna načela izvedbe zasede, saj si z njim zagotovimo prednost pred sovražnikom.

Lahko jo izvedemo kot napad z ognjenim udarom, naskokom in bližinskim bojem ali kot napad brez naskoka.

Razlika med njima je predvsem v tem, da pri ognjenem napadu brez naskoka ne prehodimo oziroma prečkamo sovražnikovega položaja ampak ga samo nevtraliziramo. Takšno zasedo uporabljamo predvsem proti številčno močnejšemu sovražniku, pri katerem je možna hitra okrepitev.

Pri zasedi kot napadu z ognjenim udarom, naskokom in bližinskim bojem pa sovražnika najprej nevtraliziramo in nato prehodimo njegov položaj (o izvedbi in postopkih zasede si preberite na strani 18). To uporabimo v primeru ko se bojujemo proti enakemu ali šibkejšemu sovražniku in ko se ta ni več zmožen organizirano bojevati.

Zasedo izvajamo tako v okviru ofenzivnih kot defenzivnih delovanj.

V defenzivnem delovanju z njimi lahko pokrivamo vmesne prostore med večjimi enotami (nivo bataljona in višje) pozorni moramo biti na to da sovražnik lahko hitro ukrepa če se nahajamo v njegovi razporeditvi.

Kot ofenzivno delovanje jo lahko uporabimo kadarkoli želimo - pred dejanskim napadom, zaradi namena zavajanja na nekem območju, preprečitev oskrbe sovražniku ki je v boju, ipd.

Zaseda združuje elemente obrambe in napada, kar omogočata situacija sovražnika in zasede.

Elementi obrambe se kažejo v izbiranju, zasedanju in urejanju bojnih položajev, maskiranju, organizaciji ognjenega sistema, izrabljanju ovir, ter čakanju na sovražnika ,ki ga potem za hip zadržimo in/ali uničimo.

Kot element napada pa lahko omenimo udar, juriš - ognjeno delovanje po sovražniku, preprečitev sovražnikovega umika in oskrbovanja s svežimi silami v boju ter zavarovanje.

3.1 MESTA ZASEDE

Pri izbiri mesta zasede je potrebno upoštevati predvsem dva dejavnika.

- Zaseda mora biti postavljena na območju, ki ga sovražnik uporablja.
- Teren mora nuditi taktično prednost za naše enote.

Primerna mesta zasede so³:

- poznane sovražnikove poti – smeri v prednjih in zalednih območjih, za katere vemo da jih sovražnik uporablja;

³ Povzeto, vendar ne v celoti, po: švod Baudek 2007, 222.

- administrativna območja;
- oskrbovalne točke in točke z vodo;
- pri protiuporniških delovanjih, prihodi do vasi ali obdelovalna območja;
- poznana ali sumljiva začasna skladišča hrane in orožja;
- območja, kjer se pojavi značilna sprememba vegetacije, kot je križišče gozda in travnikov;
- verjetne linije sovražnikovega umikanja po uspešnem napadu;
- prihodi do lastnih taborov in obrambnih položajev;
- poti – smeri umikanja iz položajev za zasedo, da se ujame sovražnikove zasledovalce;
- zoženi predeli, ki se jim sovražnik ne more izogniti (gorski prelazi, soteske, mostovi, predori);
- gorski grebeni in drugi višje ležeči predeli, s katerih uspešno obvladujemo nižje ležeče zemljišče.

Postaviti jo moramo tako, da imamo dober pregled nad območjem v katerem želimo napasti sovražnika. Pregled moramo imeti tudi na smeri prihoda sovražnika (po možnosti njegovo celotno pot premika).

V praksi se je izkazalo, da je najbolje da poiščemo nekoliko dvignjen teren, kateri nam bo omogočal dober pregled nad situacijo, obenem pa nam bo nudil zaščito.

3.2 TEMELJNA NAČELA

V kolikor želimo da je zaseda uspešno izvedena moramo za to vložiti veliko truda.

Trud se kaže predvsem v urjenju postopkov, samodisciplini in doseganju najvišjih standardov taktike. Ne smemo pa pozabiti, da moramo za vsako uspešno akcijo upoštevati temeljna načela, ki so bistvenega pomena za uspeh.

Temeljna načela zasede so:

- presenečenje,
- obveščevalna priprava,
- zaščita in prikritost,
- nadzor in signali,
- ognjena moč,
- načrtovanje in preizkušanje,
- maskiranje – bojna disciplina.

PRESENEČENJE

Presenečenje dosežemo tako, da sovražnika na nepričakovanem mestu in času napademo z izvedbo zasede. Vsi poveljniki si prizadevajo, da je presenečenje prisotno v vsakem boju.

Zaseda mora za sovražnika pomeniti popolno presenečenje vse od prvega strela – vse to pa dosežemo s popolno tajnostjo in prikritostjo - vse od priprav, prihoda na bojni položaj, neopazno prisotnostjo na položajih in vse dokler sovražnik ne pride v območje zasede.

Presenečenje iz zasede na sovražniku ne pusti samo materialnih, oziroma fizičnih posledic ampak neposredno napade tudi njegovo psihološko stanje, oziroma moralno. V kolikor sovražnik izgubi moralno, izgubi tudi prednost v bojevanju – če uporabljaš orožje živčno in nepremišljeno, potem so rezultati slabi kar pa posledično vpliva tudi na bojni duh.

Da se izognemo presenečenju je dobro da že v naprej predvidevamo sovražnikovo reakcijo na zasedo.

Poleg tega pa moramo upoštevati tudi to, da zasede nikoli ne postavimo tja kjer je že bila, kajti sovražnik nas lahko pričakuje in obide.

OBVEŠČEVALNA PRIPRAVA

Informacije o sovražniku in zemljišču dobimo z izvidovanjem sovražnika in območja postavitve zasede, s poročil patrolj, dnevnikov opazovalnic ter ostalih virov vojaške obveščevalne službe in drugih obveščevalnih služb in agencij.

ZAŠČITA in PRIKRITOST

Neprestano si moramo zagotavljati zavarovanje. Upoštevati moramo, da preveč izvidovanja in premikanja v območju zasede in bližini sovražnika lahko izda naše položaje in namene. To posledično pripelje do tega, da se bo sovražnik umaknil ali izognil območju, najnevarnejša varianta pa je, da postavi mine presenečenja oziroma da on postavi zasede našim silam.

V območju zasede ne smemo puščati sledi – še posebej ne na mestih prihoda sovražnika in cone ubijanja. Maskiranje mora biti na najvišji ravni. Izogniti pa se moramo civilnim področjem.

NADZOR in SIGNALI

Vsi člani zasede morajo neprestano biti seznanjeni s situacijo, lokacijo vseh skupin poznati morajo načrt in namen poveljnika voda. Natančno morajo biti določeni in dogovorjeni signali (za prekinitvev ognja, preusmeritev ognja, umik, itd – več o tem v poglavju izvedbe zasede), razne lokacije zbirnih točk, poti in smeri umika, vrstni red premika ter delovanje na določenih lokacijah.

OGNJENA MOČ

Glavni pogoj ognjene moči je ta, da je seštevek elementov višji od seštevka elementov sovražnikove premoči. Poleg tega je izredno pomembno, da je ognjena moč skoncentrirana na določeno območje in izvedena čim hitreje, kajti sovražnik se lahko okrepi če zaseda ni izvedena v celoti nas v najhujšem primeru sovražnik lahko obkoli ali/in se zbere za protinapad, lahko pa si ustvari pogoje za izmik ali umik⁴.

Iz orožij ki jih ima vod na voljo mora biti zagotovljeno da koncentrirajo svojo ognjeno moč v območju cone ubijanja oziroma koncentracije ognja zasede.

Območje cone ubijanja oz. območje koncentracije ognja je tisto območje, kjer mi želimo napasti sovražnika in kamor imamo usmerjeno največjo ognjeno moč. Naš cilj je, da v tem območju presenetimo sovražnika tako, da napademo njegove šibkejše sile.

Ognjeno moč dosežemo tudi z na uporabo prenosnih eksplozivnih naprav (SRUD⁵-mina usmerjenega delovanja, ročne bombe) in improviziranih eksplozivnih sredstev.

V kolikor je potrebno lahko na sovražnika delujemo tudi zunaj območja cone ubijanja z uporabo artilerije in minometov (ga motimo in vznemirjamo, predvsem pa odvrčamo pozornost z območja postavitve zasede).

NAČRTOVANJE in PREIZKUŠANJE

Pred izvedbo zasede moramo vse do potankosti načrtovati!

Preučiti moramo sovražnikovo taktiko in tehniko – ki jo kot sem že omenili lahko uporabimo kot prednost.

Izvidovanje mora biti načrtovano temeljito – da se s povzročanjem preveč hrupa in premikanjem ne bomo izdali.

⁴ Izmik je predhodno nenačrtovan in pomeni prekinitvev stika, umik pa je izveden organizirano in načrtovano. Pri umiku se lahko samo umaknemo na določeno mesto, kjer se po potrebi okrepimo in nato napademo sovražnika.

⁵ Angleško Claymore.

Vsi postopki morajo biti preizkušeni – da se izognemo presenečenju (npr. če ne preizkusimo umika iz zasede, lahko pride do velike zmede ki nas na koncu lahko pripelje do velikih žrtev).

MASKIRANJE - BOJNA DISCIPLINA

Maskiranje mora biti na najvišji ravni, vse naše aktivnosti pa morajo biti izvedene s čim manj hrupa in čim manj opazno.

Orožje je pripravljeno na delovanje v trenutku, kar pomeni da je naboj že v cevi (polnjenje orožja v zasedi povzroča ogromno hrupa, zato to storimo že v ciljno zbirni točki – več o tem bo povedanega v poglavju izvedba).

Zaseda združuje tudi načela ljudske obrambe, ki jih je še posebej potrdila naša narodnoosvobodilna vojna⁶.

Med ta načela sodijo:

- proti sovražniku se lahko bori vsakdo, ki si to želi;
- sovražnika lahko napadejo tudi majhne enote;
- sovražnika je moč napasti ne glede na to, kje in v kakšnih okoliščinah je;
- če se kot napadalec trdno odločimo da hočemo zmagati, bomo vselej našli ustrezen način boja in tehniko s silami ki jih imamo na voljo;
- uspešno se je mogoče boriti proti vsaki vojni tehniki.

3.3 VRSTE ZASED

Zasede delimo glede na kategorijo, formacijo, tip in oddaljenost.

V kategorijo spadata zaseda na hitro roko in načrtovana zaseda.

Glede na formacijo poznamo linijsko in »L« zasedo, ter nekatere izpeljanke obeh zased.

Po tipu pa razlikujemo točkovno, območno in protioklepno zasedo.

Po oddaljenosti zasede ločimo na bližnjo zasedo in daljno zasedo.

Poleg tega pa literatura navaja tudi enostransko in dvostransko zasedo, ki naju bi ju delili glede na značilnosti zemljišča in položaj enote.

V sklopu izobraževanja na Šoli za častnike smo omenili tudi dve zasedi, ki pa v literaturi nista podrobneje omenjeni, gre za dolgotrajno in kratkotrajno zasedo. Razlika med njima je v času trajanja zasede.

Dolgotrajna zaseda naj bi trajala več kot 12ur in naj bi bila izpeljana iz patrolje baze (postavitev 200m v gozdu in 500m če gre za odprto zemljišče).

Kratkotrajna zaseda pa naj bi bila izvedena v manj kot 12 urah.

Vloga poveljnika je da se preko analize dejavnikov PSZE-CC⁷ odloči kakšno vrsto zasede bo izvedel. Upoštevati mora naslednje:

- kaj je **P**oslanstvo naloge,
- kaj vemo o **S**ovražniku,
- vpliv **Z**emljišča in vremena na izvedbo,
- **E**note (lastne),
- vpliv **C**ivilnega prebivalstva ki je na območju delovanja in
- razpoložljiv **Č**as.

Najbolj pomembna dejavnika sta čas in sovražnik.

Obstaja pa tudi nekaj ključnih stvari, katere mora poveljnik upoštevati pri načrtovanju in postavitvi katere koli zasede:

⁶ Djurašinović 1975, 39.

⁷ Angleška kratica METT-TC - mission, enemy, terrain, troops, time, civilian.

- območje cone ubijanja mora biti v celoti pokrito z ognjem,
- uporaba ovir z namenom zadrževanja sovražnika v coni ubijanja,

Izkoriščamo lahko prednosti zemljišča – skale, podrta drevesa... Uporabljamo lahko tudi SRUDE (mine usmerjenega delovanja) in minske ovire.

- zaščita vseh elementov v zasedi z uporabo min, drugih ovir in eksplozivnih sredstev,
- uporaba skupine za zavarovanje z namenom izoliranja cone ubijanja.
- napad v cono ubijanja in preiskovanje le te za umrlimi in ranjenimi, zbiranje vojnih ujetnikov in opreme. Skupina za napad mora biti hitra, znati mora narediti prehod skozi ovire zasede,
- čas delovanja zasede. Zaseda mora biti izvedena hitro da se ne izgubi element presenečenja.

V nadaljevanju so opisane vrste zased, ki so povzete iz angleške literature (Smartbook - The small unit tactis), ter literature v slovenskem jeziku (BAUDEK B. - *Taktika pehotnega voda*, DJURAŠINOVIĆ R. - *Zasede teritorialnih sil v splošni ljudski obrambi*, GRČAR S. - *Priročnik za patroljiranje*, KUCHAR M. - *Taktika bojevanja v gorah*).

3.3.1 Zaseda na hitro roko

Izvaja se kadar je s sovražnikom vzpostavljen vizualni ali slišni kontakt in kadar je dovolj časa da se jo izvede, brez da bi sovražnik izvedel za namere.

Glavni pogoj za uspeh zasede je predvsem v uigranosti moštva, poznavanju signalov ter vizualnih znakov. Izvedba zasede na hitro roko je največkrat opisana v standardnih operativnih postopkih enot (SOP), katere pa morajo poznati vsi vojaki in kateri so tudi v celoti preizkušeni. Vojaki tako točno vedo kaj narediti na poveljnikov signal. Eden izmed pomembnejših signalov je signal v primeru da je zaseda odkrita pred izvedbo. Uporabljamo jo kadar nam taktična situacija omogoča izkoriščanje priložnosti.

V praksi zasedo na hitro roko postavimo kadar kdo od naših sliši ali vidi sovražnika in poda signal »ZMRZNI«. Enota se na določenem mestu zaustavi in na signal poveljnika za zasedo premakne v kritje in zavzame prikrita položaja. Poveljnik s signalom »OGENJ« (lahko je ustno povelje ali pa strel iz njegovega orožja – stvar dogovora) začne napad iz zasede. Ostali postopki so enaki pri vseh zasedah in bodo vpisani v nadaljevanju (str. 18).

Uspeh zasede je odvisen predvsem od pobude poveljnika na samem mestu stika s sovražnikom, poznavanja standardnih operativnih postopkov in preizkušenosti le teh, ter splošne zmožnosti enote ter discipline v trenutku stika.

Od načrtovane zasede se razlikuje predvsem o tem da jo je potrebno postaviti v kratkem času in da ima skrajšan proces odločanja.

3.3.2 Načrtovana zaseda

Načrtovana zaseda je načrtovana kot ofenzivna naloga s posebnim namenom, na točno določen cilj, na točno določeni lokaciji. Pri načrtovanju te zasede poveljnik potrebuje podrobne informacije o:

- velikosti in sestavi sovražnikove enote,
- orožju in opremi s katero razpolaga sovražnik,
- poteh in smereh po katerih se bo sovražnik gibal,
- časovnici po kateri bo sovražnik izvajal svoje aktivnosti (prečkanje določenih točk).

Informacije poveljnik dobi v nadrejenem poveljstvu. Omogočajo mu natančno načrtovanje pred odhodom na območje delovanja.

Poleg zgoraj omenjenih informacij pa upošteva tudi analizo dejavnikov PSZE-CČ.

Pri izvedbi načrtovane zasede ima poveljnik dovolj časa za proces odločanja. Zato izdelava več variant delovanja, za katere nato določi prednosti in slabosti. Odloči se za tisto, ki bo omogočila uspeh.

Glede na čas, lahko poveljnik opravi tudi priprave in preizkuse.

3.3.3 Linijska zaseda

Linijska zaseda je zaseda, v kateri se uporablja linearno formacijo. Skupina za napad in skupina za podporo (več o elementih zasede v organiziranosti sil na strani 13) sta razporejeni vzporedno s pričakovano potjo sovražnika. Ta vrsta zasede prisili sovražnika, da se razporedi po coni ubijanja, tako da ga imamo v celoti ujetega po dolgi osi cone ubijanja - izpostavljen je našemu bočnemu ognju.

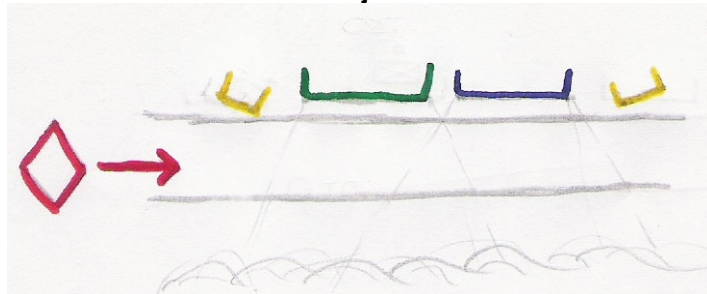
Uporablja se predvsem proti sovražniku v bližini in na terenu, ki mu ne omogoča oziroma ga omejuje pri uporabi manevra proti našim enotam – ozko zemljišče. Na odprtem terenu jo izvedemo tam, kjer je omogočeno zadrževanje sovražnika v coni ubijanja.

Z uporabo eksplozivnih sredstev lahko zavarujemo prostore med skupinami, ter tako onemogočimo da bi sovražnik izvedel akcijo proti zasedi.

Prednost je predvsem v tem, da omogoča dober nadzor in kontrolo poveljnika tudi v slabši vidljivosti.

Slabost linijske zasede pa je ta, da je sovražnikova kolona lahko daljša od naše zasede.

Slika 1: Linijska zaseda

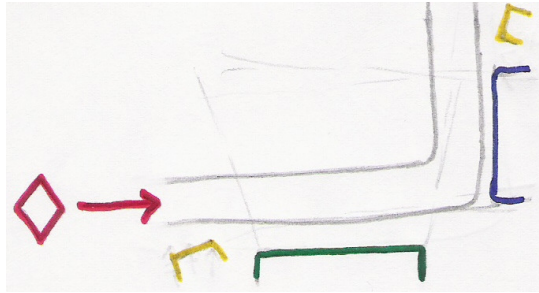
Opomba: Rdeča barva predstavlja sovražnika, zelena je skupina za napad, modra skupina za podporo in rumena skupina za zavarovanje.

3.3.4 »L« zaseda

Da lahko govorimo o postavitvi »L« zasede, mora skupina za napad formirati dolg krak vzporedno s cono ubijanja. Skupina za podporo pa na enem koncu formira kratek krak, pravokotno na cono ubijanja, tako da deluje v smeri sovražnikovega prihoda. S tem omogočimo ogenj z obeh strani na sovražnika. Uporabimo jo lahko pri blagem ali ostrem zavoju ceste, železniške proge ali reke; ali kadar je ubojna cona široka in odprta. Ne smemo pa je uporabiti v premeru da kratek krak prečka železniško progo ali cesto.

Poveljnik mora pri načrtovanju postaviti zasede upoštevati in natančno določiti sektorje delovanja, kajti lahko pride do možnosti prijateljskega ognja.

Slika 2: "L" zaseda

Opomba: Rdeča barva predstavlja sovražnika, zelena je skupina za napad, modra skupina za podporo in rumena skupina za zavarovanje

3.3.5 Izpeljanke linearne in »L« zasede

Poznane so tudi nekatere izpeljanke linearne in »L« zasede, kot so na primer »Z«, »V«, »X«, trikotna zaseda in »T«. Vendar pa so zaradi postavitve dokaj tvegane, kajti obstaja velika možnost prijateljskega ognja.

3.3.5.1 »Z« zaseda

Uporabljena je v primeru da imamo na območju zasede možnih več con ubijanja. Uporabna je predvsem na razgibanem terenu, kjer je možnih več smeri prihoda sovražnika.

3.3.5.2 »V« zaseda

Pri »V« zasedi sta za napad organizirani dve skupini, ki sta razporejeni v obliki črke V. Jasno mora biti določeno katera od skupin bo po prekinitvi ognja opravila preiskavo območja. Uporabi se jo samo v primeru ko je enota v zasedi močnejša od sovražnika. Po mnenju Grčarja je razporeditev najbolj učinkovita kadar zasedo postavimo vzdolž zidov, rečnih strug in kanalov.

3.3.5.3 »X« zaseda

Gre za združitev dveh »V« zased.

Zaseda »X« pokriva več smeri prihoda sovražnika. V praksi je odličen primer postavitve »X« zasede križišče, ki omogoča več poti prihoda sovražnika.

Uporabna je kadar je nasprotnikov premik pričakovan, ni pa povsem znano, iz katere smeri bo prišel.

3.3.5.4 Trikotna zaseda

Uporabljamo jo kadar imamo eno cono ubijanja, kadar zemljišče omogoča da so vsi elementi zasede (skupina za napad, podporo in zavarovanje) razporejeni v krožno zavarovanje, kadar imamo dober pregled na bokih in pričakujemo prihod sovražnika na bokih.

Prednost je v krožnem zavarovanju, saj ima tako poveljnik večji nadzor nad enoto in s tem učinkovitejši sistem poveljevanja, kar mu posledično omogoča hitro reakcijo v primeru napada sovražnika.

Ureditev trikotne zasede je po mnenju švod Bavdeka⁸ najbolj uporaben in varen način za postavitev zasede, saj neprestano nudimo vsestransko zavarovanje.

3.3.5.5 »T« zaseda

Je izpeljanka trikotne zasede in jo uporabljamo predvsem ko imamo eno cono ubijanja, kamor želimo zagotoviti čim večjo ognjeno moč, in kadar zemljišče omogoča da z eno skupino zagotovimo zavarovanje – se pravi sta dve skupini napadni skupini.

Omogoča dober nadzor in poveljevanje poveljnika.

Uporabimo jo takrat ko je smer premika sovražnika poznana.

3.3.6 Točkovna zaseda

Točkovno zasedo postavimo kjer obstaja najbolj idealna lokacija s katere bomo povzročili ogromno škode sovražniku.

Enote v zasedi morajo biti pripravljene na sovražnikov prihod iz več strani. Sposobne morajo biti, da zasedo izvedejo le v tisto smer iz katere prihaja sovražnik.

Bočne strani zasede pokriva skupina za zavarovanje, ki poveljniku signalizira če sovražnik prihaja v območje zasede.

3.3.7 Območna zaseda

Pri območni zasedi gre za več točkovnih zased, ki jih lahko izvajajo oddelki v sklopu voda. Izvaja se, ko je premik sovražnika v veliki meri omejen, predvsem na ceste in doline. Sovražnik ima možnih več smeri prihoda, zato je cilj poveljnika da pokrije celotno območje. Poveljnik izbere glavno področje zasede, okrog katerega potem določi bolj oddaljene zasede, katere so locirane na mestih, kjer je največja verjetnost prihoda sovražnika iz glavne zasede.

Oddelki na oddaljenih zasedah ne smejo začeti z ognjem prej kot je začeta glavna zaseda; lahko povzročijo da bi sovražnik zbežal ali okreplil svoje enote.

Tovrstna zaseda potrebuje ogromno načrtovanja.

Presenečenje je deloma težko dosegljivo – saj je možnost odkritja zasede večja. Zaradi več zased smo bolj izpostavljeni tako civilnim prebivalstvom, kot tudi sovražniku.

Vendar pa je prednost predvsem v fleksibilnosti poveljnika.

Poveljnik mora posebno pozornost nameniti organizaciji ognjenega sistema, saj zaradi številčnih točkovnih zased lahko pride do navzkrižnega ognja lastnih sil oziroma prijateljskega ognja.

⁸ Švod Baudek 2007, 228.

3.3.8 Protioklepna zaseda

Protioklepno zasedo se izvaja z namenom da bi uničili eno ali dve vozili. Lahko je kot del območne zasede ali samostojna. Sestavljena je iz napadne skupine v kateri so protioklepna orožja in skupine za zavarovanje.

Poveljnik izbere tako območje, ki omejuje izmik sovražnikovih vozil. Postavitev skupine za zavarovanje je na takem mestu, da pokriva prihod izkrcanih sovražnikovih enot. Poveljnikova naloga je, da ugotovi kako bo prisotnost sovražnikovih izkrcanih enot vplivala na uspeh izvedbe zasede. Zaradi hitrosti, s katero sovražnik lahko okrepi svoje oklepne enote, mora poveljnik imeti dober načrt, da bo spopad kratek in umik oddelka hiter.

3.3.9 Bližnja zaseda

Bližnja zaseda je zaseda, ki se jo izvaja na oddaljenosti do 50m od cone ubijanja. Gre za to, da v celoti uničimo cilj. V kolikor je možno z udarom uporabljamo tudi ročne bombe, ki ubijajo na razdalji 12m in onesposabljaajo na razdalji 30m.

Enote moramo imeti postavljene čim bližje sovražniku, vendar moramo še vedno upoštevati varnostne razdalje oborožitvenih sistemov. Uporabljamo jo proti sebi enakemu ali šibkejšemu sovražniku.

V praksi se tovrstno zasedo postavlja na gosto poraščenem zemljišču ali v urbanem okolju.

3.3.10 Daljna zaseda

Daljna zaseda, je zaseda, ki se jo izvaja na oddaljenosti več kot 50m od cone ubijanja. Glavni cilj je poškodovati in vznemiriti sovražnika, s čim dosežemo velik bojni in moralni učinek.

Lahko jo izvaja enota kakršne koli velikosti proti številčno močnejšemu ali šibkejšemu sovražniku, kajti prednost za napadalca je v razdalji. Izvaja se jo na zemljišču, ki nudi naravne ovire, in kjer so omogočene poti umika napadalca preden se sovražnik organizira in pripravi na protinapad.

3.3.11 Enostranska zaseda

Za enostransko zasedo gre, kadar se vsa enota postavi proti enemu sovražnikovemu boku, lahko tudi iz čela ali začelja. Razlika je predvsem v številčnosti uporabe sil, saj za bočno zasedo potrebujemo več sil.

Prednost enostranske zasede je, da ne prihaja do prijateljskega ognja, ko pa se zaseda umika ji ni treba prečkati komunikacije. Izbira bojnega položaja in poti do položajev je lahko prepoznavna.

Slabost zasede je predvsem v tem, da pokriva samo eno stran in tako dopušča sovražniku tri nezasedene strani ki mu lahko omogočajo izmik ali manever.

3.3.12 Dvostranska zaseda

Z dvostransko zasedo pokrijemo oba sovražnikova boka. Sovražnik se tako ne more skriti s komunikacije, ker ga izoliramo z vseh strani. Ogrozimo njegov hrbet, kar nedvomno slabi njegovo moralo in je obenem velik psihološki šok. Prednost postavitve te zasede se kaže predvsem v lažjem poveljevanju in kontroli enote, ter večji verjetnosti da bo sovražnik uničen. Pomanjkljivost pa najdemo predvsem v ogrožanju lastnih enot s prijateljskim ognjem. Prijateljskem ognju se pri tej zasedi lahko deloma izognemo če postavimo enote tako, da sta obe strani zasede nekoliko dvignjeni in streljata po pobočju navzdol, lahko pa je dvignjena samo ena stran. Enote lahko razporedimo tudi poševno glede na komunikacijo, ali pa izmenično.

3.4 ORGANIZIRANOST SIL

Enote, ki izvajajo zasedo so razdeljene v manjše skupine, katerim poveljujejo poveljniki oddelkov ali poveljniki skupin (team leader). Vsaka skupina ima točno določeno nalogo in odgovornost. V voduh so te skupine v velikosti oddelkov – 9 vojakov.

Vsaka skupina ima glede na svojo nalogo in odgovornost dodeljeno tudi posebno opremo. Vso to opremo skupina uporablja že pri pripravah in preizkusih, da zagotovijo delovanje in učinkovitost opreme.

Skupine lahko preizkuse izvedejo samostojno, ali skupaj z ostalimi skupinami.

Če izvajajo preizkuse samostojno, jih utrdijo in s tem preprečijo presenečenja sovražnika.

V kolikor pa izvajajo preizkuse z ostalimi skupinami, v okviru celotne enote, pa pripomorejo k temu, da vsak vojak ve kaj je njegova naloga, naloga njegove skupine in naloga enote v širšem smislu.

Elementi v zasedi so razdeljeni v skupino za napad, skupino za podporo in skupino za zavarovanje.

3.4.1 Skupina za napad

Temeljna naloga skupine za napad, je da z ognjem in naskokom (v kolikor se izvaja) s skritih položajev, sovražniku ki je v premiku ali trenutnem mirovanju, povzroči čim več izgub, ga razbije in zajame.

Delovanje zasede se začne s strelom poveljnika ali z ognjenim udarom vseh sil za napad in podporo.

Po moči gre za najmočnejši element. V pehotnem voduh ga sestavlja oddelek.

Skupina za napad se deli še na:

- skupino za uničevanje MTS⁹,
- skupino za preiskavo,
- skupino za oskrbo ranjencev.

⁹ Angleško in pogovorno v praksi Demo team.

Naloga skupine za uničenje MTS je, da uničuje vse sovražnikov MTS, kateri nima nikakršne uporabne vrednosti (kot uporabno vrednost štejemo vse dokumente, načrte zvez, topografske karte in mape, ukaze, zveze ipd). Uničuje ga z eksplozivom. Skupino sestavljata minimalno dva vojaka – odvisno od ostalih potreb in priorit.

Skupina za preiskavo ima nalogo, da preišče sovražnika ki je v območju delovanja zasede (coni ubijanja), vse kar nima uporabne vrednosti odlaga na določeno mesto, za katerega potem poskrbi skupina za uničenje MTS. Skupina se deli še na skupino za pregled vozil, vojni ujetnikov ali ranjenih in mrtvih.

Skupino sestavljata minimalno dva vojaka, lahko pa tudi štirje, če imamo veliko stvari za preiskavo in če želimo da vse skupaj hitro poteka - dva vojaka pregledata vozilo, dva pa istočasno pregledujeta vojne ujetnike ter ranjene in mrtve.

Skupina za oskrbo ranjencev ima nalogo, da vse ranjene evakuira do najbližje sanitetne postaje. Če imamo ranjene v lastni enoti za njih poskrbita vodni podčastnik in bolničar, sovražnikove ranjene pa najprej oskrbi bolničar nato pa se jih preda S2 (obveščevalni celici bataljona).

Skupino sestavljata minimalno dva vojaka - odvisno od ostalih potreb in priorit.

V napadni skupini se nahajata tudi poveljnik zasede in njegov vezist.

Poveljnik voda (PV) je odgovoren za svoj vod in izvršitev naloge. Neposredno je odgovoren poveljniku čete. Njegova naloga je da s svojim taktičnim znanjem vodi in poveljuje. Poznati mora sposobnosti in omejitve svojih mož, opreme in oborožitve. Izdaja naloge in usmerja vodnega podčastnika ter sprejema zahteve podrejenih. Seznanjen mora biti s sovražnikovo doktrino, organizacijo in opremo. Predvsem pa mora biti sposoben »hitrega in pravilnega¹⁰« odločanja v skladu z namero poveljnika čete in taktično situacijo.

Poveljnikova naloga v zasedi je, da organizira skupino tako, da je zagotovljena maksimalna uporaba ognjene moči, kajti v zasedi je ključnega pomena ognjena moč, ki je usmerjena v ubojno cono.

Vodni vezist (VEZ) je odgovoren za vzpostavitev in vzdrževanje komunikacij v vodu in z nadrejenim poveljstvom. V bojnem delovanju se neprestano premika s PV, beleži informacije med delovanjem voda (zapisnikar), poroča o aktivnostih voda ter opozarja na čas – poroča vsako minuto.

3.4.2 Skupina za podporo

Skupino za podporo sestavljajo podpora orožja, med katera štejemo predvsem mitraljeze in puškomitraljeze, ki nudijo direktno ognjeno podporo.

Lahki puško mitraljez PM (oborožitev LPM FN MINIMI 5.56mm).

Njegova naloga je da neprestano skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka. Zagotavlja neprekinjen ogenj za izpolnitev bojnih nalog.

Vojak na mitraljezu MAG je oborožen s PUŠKOMITRALJEZOM 7,62 mm MAG.

V vodu sta to dva vojaka na mitraljezu MAG, njuna naloga je ščititi poveljnika voda in vodnega podčastnika, nuditi ognjeno podporo, uničevati sovražnikovo živo silo in neoklepljena sredstva sovražnika. Po navadi mu pomaga vojak stražar oziroma pomočnik, ki poleg svoje oborožitve (avtomatska puška FN F2000S) nosi še dodatno strelivo za MAG, nožice ter pribor. V bojnem delovanju skupaj z MAG-ovcev skrbi za ognjeno podporo, uničevanje sovražnikove žive sile in neoklepljenih sredstev.

¹⁰ V bojnem delovanju ti dve besedi ne moreta biti skupaj, kajti odločiti se hitro še ne pomeni pravilno. Če pa se želimo odločiti pravilno pa za to potrebujemo nekaj časa, da pretehtamo vse dejavnike. Bolje bi bilo rečeno, da mora PV biti sposoben se odločiti situaciji primerno.

V daljni zasedi lahko poleg mitraljezov in puškomtraljezov uporabljamo tudi raketomete in bombomete.

V Slovenski vojski se uporablja oborožitev PODCEVNI BOMBOMET 40mm LG1. Namenjeni so za delovanje proti lažje oklepljenim sredstvom in živi sili, osvetljevanju bojišča in zaslepljevanju nasprotnikovih nočnih opazovalnih naprav, zadimljenju bojišča, dajanje signalov in označevanju lastni enot in nasprotnikovih položajev.

Pri raketometih pa se za oborožitev uporablja ročni protiklepni raketomet RPOO 90mm DND RGW katerega naloga je, da onesposablja, uničuje in zaustavlja sovražnikova težko oklepna vozila in utrjene objekte. Glede na to, da je ročni netrzajni protiklepni raketomet RGW 90 orožje za enkratno uporabo, se strelca z RPO po uporabi RGW 90 angažira kot strelca v oddelku z oborožitvijo AVTOMATSKA PUŠKA FN F 2000S 5.56mm).

V pehotnem vodu jo sestavlja oddelek devetih vojakov, ki pa ni nujno da je v formaciji oddelka. Lahko so vojaki med skupinami razporejeni glede na ognjeno moč orožja. Vsak oddelek ima dva puškomtraljeza, ki jih po potrebi lahko odda skupini za podporo. Vse pa je odvisno od poveljnikove odločitve in namere.

Orožja postavljamo na mesta, ki omogočajo nemoteno delovanje po globini sovražnika iz zasede.

Skupina je postavljena na enem mestu iz katerega je omogočeno ognjeno delovanje v cono ubijanja. S tega mesta krijejo tudi prihod, delovanje in umik skupine za napad.

S skupino za podporo se premikata tudi vodni podčastnik in vodni bolničar.

Vodni podčastnik (VPČ) je drugi v liniji poveljevanja in je najstarejši podčastnik v vodu. Njegova naloga v vodu je, da je odgovoren za disciplino, usposabljanje in dobro počutje v vodu. Poleg tega skrbi za administracijo in oskrbo voda. V bojnem delovanju skrbi za ranjene ter vojne ujetnike, ter nadzoruje razdeljevanje streliva in opreme.

Vodni bolničar BOL skrbi, da so pripadniki voda fizično sposobni izvajati bojne naloge. Nadzira zdravstveno stanje in higieno v vodu. V bojnem delovanju skupaj z vodnim podčastnikom skrbi za ranjene ter vojne ujetnike.

3.4.3 Skupina za zavarovanje

Njihova naloga je da:

- nudi zavarovanje zasede na možnih smereh prihoda sovražnika,
- izolira cono ubijanja,
- poroča poveljniku o informacijah glede sovražnika in dogajanja v okolici postavitve zasede,
- izvaja bočno in začetno varovanje napadne in podporne skupine,
- preprečuje umik sovražnika iz območja zasede,
- varuje premike sil za napad in podporo.

Postavijo se kot prvi na območje zasede in nato nudijo zavarovanje ostalim elementom zasede.

V pehotnem vodu jo sestavlja oddelek, ki je razdeljen na tri skupine in sicer dve skupini za bočno zavarovanje (levo in desno) ter skupino za začetno zavarovanje.

V pehotnem vodu ga sestavlja oddelek, ki je sestavljen iz 9 vojakov. Bočno zavarovanje sestavljata najmanj dva vojaka – priporočljivo je, da je med njima vsaj vojak s puškomtraljezom, da bo z ognjeno močjo lahko izoliral cono ubijanja. Vendar pa je formacija in oborožitev odvisna od poveljnikove odločitve in namere.

3.5 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA ZASEDE

Za načrtovanje zasede poveljnik porabi ogromno časa, saj mora preučiti vsa načela in dejavnike postavitve zasede.

Čas načrtovanja in priprav, ki jih poveljnik potrebuje pred izvedbo zasede, je odvisna predvsem od informacij, ki jih ima na voljo. Več ko bo imel poveljnik informacij, bolj podrobno bo lahko načrtoval zasedo in s tem preprečil možne reakcije sovražnika na zasedo. Enota se bo na podlagi teh informacij lahko tudi urila v določenih postopkih.

Kot vsako bojno delovanje, se tudi zaseda začne s procesom bojnega odločanja¹¹.

V procesu bojnega odločanja preučimo vse pridobljene informacije, ne smemo pa pozabiti tudi na faktorje PSZE-CČ.

Pri načrtovanju zasede moramo najprej izvedeti kaj je naloga oziroma kakšen je namen izvedbe zasede (vznemirjanje, uničenje sovražnika ali pridobiti določene dokumente...).

V kolikor to vemo, se lahko nadalje pripravimo za izvedbo zasede.

Glavnega pomena so nedvomno obveščevalne informacije, katere mora poveljnik voda dobro poznati.

Vse potrebne informacije poveljnik dobi v obveščevalni celici (S2), nadrejenem poveljstvu, lahko pa jih pridobi tudi iz poročil drugih patrolj in opazovalnic, ali pa celo sam z izvidovanjem s pomočjo naprav za opazovanje.

Glede sovražnika je dobro vedeti kakšna je njegova doktrina, organizacija, navade, stopnja izurjenosti, oborožitev, velikost, taktika, itd. Predvsem pa kje se bo premikal in it katere smeri bo prišel v območje zasede.

Poznati moramo tudi lastne sile, predvsem oborožitev in sposobnost bojevanja.

Vedeti moramo za morebitne lokacije sosednjih in podpornih enot.

V kolikor imamo možnost uporabe minometnega ali artilerijskega ognja, tudi njihove položaje.

Informacije o zemljišču pridobimo od nadrejenega poveljstva, lahko sami opravimo izvidovanje terena, izvidujemo po karti ali orto-foto posnetkih, z brezpilotnimi letali.

V okviru časa pa moramo upoštevati predvsem kdaj je predviden čas sprožitve zasede, kajti vse svoje aktivnosti moramo podrediti in prilagoditi tej časovnici (obratno načrtovanje).

Načrtovati je potrebno aktivnosti pred izvedbo zasede, ki zajemajo vse postope in ukrepe ki jih izvaja enota ,oziroma vod, da bi dosegli pozitiven učinek izvedbe zasede.

Med aktivnosti pred zasedo štejemo izvidovanje.

Izvidujemo območje kjer bomo postavili ciljno zbirno točko (CZT) in mesta postavitve zasede. Območje postavitve CZT je približno 200-400m pred postavitvijo zasede, na zemljišče mora biti postavljena tako, da je sovražnik ne more doseči v primeri protinapada v zasedi.

Poudarek pri izbiri lokacije zasede, je da mora lokacija omogočati dobre sektorje ognja, prikritost, zaklone in če je možno tudi naravno kanaliziranje sovražnika – da mu preprečimo možnost za umik ali manever. V kolikor na območju ne opazimo naravnih ovir, ki bi kanalizirale sovražnika, moramo to upoštevati pri izvidovanju. Sovražnika lahko kanaliziramo/omejimo z uporabo eksplozivnih sredstev, SRUD-ov in ostalimi ovirami, ki pa jih bomo postavili na mesta za katera se bomo odločili da so na izvidovanju najbolj primerna.

Lokacija mora omogočati da imamo neprestano nadzor nad območjem, tako da bomo opazili aktivnosti sovražnika in bomo lahko pravočasno reagirali.

Pri izvidovanju mesta postavitve zasede moramo poiskati prikrite poti na in iz mesta zasede.

Izvidovati moramo položaje za posamezne skupine – zavarovanje, podporo in napad. Položaji morajo biti izbrani tako da skupina za zavarovanje pokriva avenije pristopa

¹¹ Proces bojnega odločanja zajema: 1. Sprejem naloge, 2. Izdaja pripravljalnega povelja, 3. Izdelava zamisli, 4. Začetek nujnih premikov, 5. Izvidovanje, 6. Dopolnitev zamisli, 7. Izdaja povelja za delovanje in 8. Kontrola in preizkus.

sovražnika in ob enem varuje boke zasede (lev in desni bok). Skupina za podporo je stacionirana med elementi za zavarovanje, nekje na mestu, kjer ima dober pregled v območje delovanja-ubojno cono in iz katerega lahko ognjeno deluje. Skupina za napad je tako kot skupina za podporo nameščena med elementi zavarovanja, z mesta pa mora biti sposobna pokrivati ubojno cono.

Načrtovati moramo tudi sistem ognja.

Razmisliti moramo o razpoložljivih ognjenih sistemih (minometi, mitraljezi, ročni protiolepni raketometi, mine SRUD, puškomitraljezi) in jih organizirati tako, da dosežemo največjo ognjeno moč v ubojni coni. Upoštevati moramo predpostavke nekaterih piscev, da naj bi v zasedi imeli v območju ubojne cone minimalno 60% razpoložljive ognjene moči.

Neprestano moramo upoštevati maskirno in bojno disciplino.

Ne samo na položajih in smereh premika, ampak tudi v območju delovanja in na izvidovanju. V območju delovanja ne sme biti nikakršnih demaskirnih znakov, saj bi to opozoril sovražnika na našo prisotnost. Uporaba svetlobnih in zvočnih signalov je vse do sprožitve zasede prepovedana, saj lahko predčasno izdamo svoje položaje. Sekanje in preurejanje vegetacije na smereh premika in položajev je odsvetovano.

Zelo pomemben segment bojne discipline v zasedi je, da vsi vojaki jasno razumejo vse postopke. Njihova orožja morajo biti pripravljena na delovanje v vsakem trenutku (Baudek, 2007, 228).

Pred izvedbo zasede moramo pripraviti tudi potrebno opremo in narediti pregled njene kompletnosti in uporabnosti. Med opremo sodijo predvsem ognjeni sistemi, zveze, naprave za opazovanje, in ostala sredstva ki jih bo po mnenju poveljnika vod potreboval v zasedi.

Pri zvezah je potrebno poudariti to, da je v zasedi zahtevana popolna maskirna disciplina zato je javlja po zvezah med izvajanjem zasede nepriporočljivo. Komuniciramo lahko tudi z uporabo ročnih signalov, poljskega telefona in vrvi - ki jo napeljemo med posameznimi elementi zasede, uporabljamo lahko tudi svetleče znake vendar pa moramo v naprej določiti kodirne znake

V načrtovanju moramo upoštevati tudi to da morajo biti vsi vojaki seznanjeni s signali.

Gre za nekaj osnovnih signalov ki naj bi jih imela vsaka zaseda. Gre za signale da je zaseda pripravljena, signal za odpiranje ognja, signal za prekinitvev ognja, signal za preiskavo ter signal za umik. Po potrebi poveljnik lahko določi še ostale signale.

Lahko imamo besedne signale, za uporabo po zvezah, lahko pa imamo vizualne signale (barvne rakete). Načrtovati moramo tudi rezervne signale.

Vsi vojaki morajo poznati vse postopke (način in vrstni red premika na položaje in umikanja, kako ravnati v primeru da je zaseda odkrita, rezervni načrti, ipd).

Načrtovanje zajema tudi urjenje vseh postopkov in popolnjevanje z materialno tehničnimi sredstvi in strelivom.

Od izvidovanja, do posedanja in aktivnosti na CZT, položajev zasede, izmika, rezervnih načrtov, pregledov in preiskav vozil, vojnih ujetnikov, izvleka ranjencev, ipd.

V angleški literaturi je omejeno da je v načrtovanju potrebno upoštevati predvsem naslednje ključne stvari:

- popolno pokrivanje con ubijanja z ognjem,
- uporaba obstoječih in okrepljenih ovir z namenom zadrževanja sovražnika v coni ubijanja,
- zaščita skupine za napad in podporne skupine z uporabo min, ovir in eksploziva,
- uporaba skupine za zavarovanje – zavarovanje bokov in izolacija cone ubijanja,
- preiskava cone ubijanja, preiskava umrlih in ranjenih, zbiranje ujetnikov in opreme,
- čas delovanja zasede, da se ne izgubi element presenečenja.

Pri načrtovanju in pripravi na izvedbo zasede moramo neprestano upoštevati načelo presenečenja. Pozorni pa moramo biti tudi na to, da zasedo izvedemo čim hitreje. Nekatera literatura navaja tudi čas izvedbe zasede ki je 7min. Ni pa enotnosti pri tem od kdaj se šteje teh sedem minut, ali od sprožitve zasede ali od začetka preiskave območja zasede. Dorečemo lahko samo, da mora biti izvedena hitro in bliskovito.

3.5 IZVEDBA ZASEDE

Zasedo izvajajo bojne patrulje, katerih naloga je da vznemirjajo, napadajo sovražnika in izvajajo diverzije. Pripravljene in opremljene so za bojevanje. So v velikosti voda. (švod Baudek 2007, 196)

V Slovenski vojski enote vsaka po svojem standardnem operativnem postopku izvaja zasedo. Standardni operativni postopki izhajajo iz tuje literature (Ranger Handbook, The small unit tactis-Smartbook) in prirejeni za potrebe Slovenske vojske.

Vsi zajemajo nekatere okvirne postopke, delno pa se prilagodijo glede na svojo formacijo oziroma opažanja pri urjenju.

Ne glede na vrsto zasede je za vse zasede značilno da je sestavljena iz naslednjih osnovnih ukrepov:

- premik do ciljne zbirne točke (CZT),
- izvidovanje mesta postavitve zasede,
- postavitve zavarovanja,
- premik do mesta zasede,
- izvedba zasede,
- umik.

Povelja za izvedbo zasede morajo biti izdana čim prej, saj s tem omogočamo več časa enoti za priprave na bojevanje.

Načrtovanje in preizkusi morajo biti izvedeni pred izvedbo zasede.

Pomembno pa je da pred izvedbo zasede še enkrat preverimo vso opremo in orožje če deluje, je očiščena in preizkušena, orožje mora biti nastreljeno.

Maskirna disciplina mora biti na najvišjem nivoju.

3.5.1 Postopek postavitve zasede

Postopki bodo opisani po standardnem operativnem postopku 10. Motoriziranega bataljona. Deloma bodo prirejeni, saj se oddelki 10. MOTB številčno ne ujemajo s formacijo osnovnega pehotnega voda, kakršen obstaja v literaturah.

Predvidevajmo, da se vod nahaja v vodnem zbirnem rajonu, kjer poveljnik voda dobi nalogo da postavi zasedo na določenem območju. Po procesu bojnega odločanja začne s premikom (v procesu bojnega odločanja je na podlagi izvidovanja iz karte določil predvideno mesto posedanja CZT in območja postavitve zasede).

Najprej se iz vodnega zbirnega rajona premakne proti predvidenemu območju postavitve CZT. Približno 200 – 400m podnevi oz.100 – 200m ponoči ali v primeru slabe vidljivosti pred območjem postavitve CZT, zaustavi vod z vizualnim signalom »ZMRZNI«.

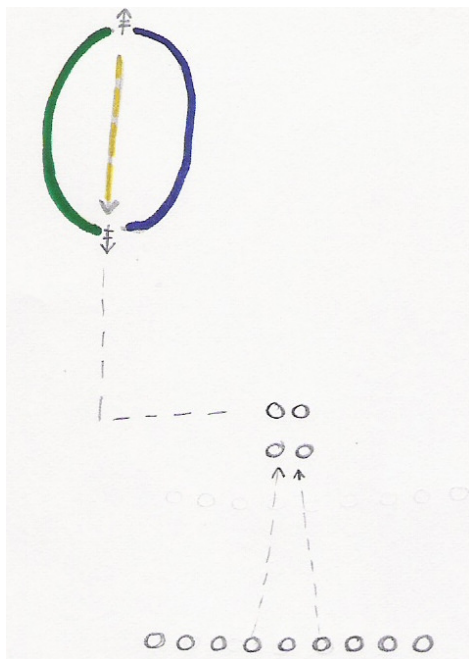
Vod naredi dolgi varnostni postanek¹² – postavitve oddelkov v krožno zavarovanje za daljši čas (odloži se oprema, določi se sektorje delovanja).

Poveljnik voda pokliče k sebi en oddelek, ki bo šel skupaj z njim in vezistom na izvidovanje mesta postavitve CZT.

Skupino za izvidovanje sestavlja en oddelek vojakov, poveljnik voda in vezist. Ti v sredini dolgega varnostnega postanka odložijo opremo, se preštejejo, izdajo 5K¹³, odidejo iz dolgega varnostnega postanka na mestu kjer jih vodni podčastnik in vezist štejeta.

Vodni podčastnik po odhodu poveljnika prevzame poveljevanje obstoječem delu enote v CZT, neprestano mora vedeti številčno stanje voda, da se sovražnik slučajno ne infiltrira v naše sile.

Slika 3: Postavitev CZT

Opomba: Zelena barva predstavlja en oddelek, modra drug oddelek in rumena tretji oddelek, ki gre na zavarovanje skupaj s poveljnikom voda in vezistom. Premaknejo se v »L« metodi. Na TR ostaneta vodji skupin s PV in VEZ. Oddelek napreduje v liniji, ko se ustavijo se dva vojaka vrneta na TR.

Skupina za izvidovanje se iz CZT do predvidenega območja postavitve zasede premakne v vodni koloni oziroma kot dopušča zemljišče. Uporabijo »L« metodo premika. V kolikor poveljnik opazi primerno mesto postavitve zasede zaustavi enoto s signalom »STOJ«. K sebi pokliče poveljnika oddelka ter mu ukaže da organizira vod za pregled in preiskavo območja. Območje zaustavitve imenujemo točka razhoda¹⁴ (TR). Na TR ostaneta obe vodji skupin (Alfa in Bravo) ter poveljnik voda in vezist.

Preostali oddelek se razporedi v linijo v kateri napreduje približno 50-100m (odvisno od terena). Med premikom pregleduje sumljive dele na območju – znake prisotnosti sovražnika, naravne linije in hudournike, poti, ceste, ovire, dobre možnosti obrambe, taktično vrednost. Ko pride do primerne mesta za postavitve CZT naredi zavarovanje sprednje strani.

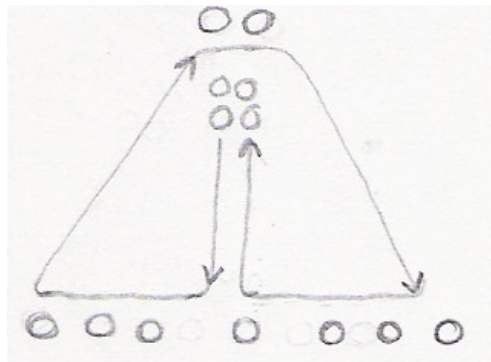
¹² Nekateri literatur omenjajo tudi »cigaro«.

¹³ Kdo gre; Kdaj gre in kdaj se bo vrnil; Kam gre – kaj je njegova naloga; Kaj naredimo če smo mi napadeni in če so oni napadeni; Kako postopati v primeru da se ne vrnejo. (Ranger hadb book, 2002, 5-3)

¹⁴ Točka razhoda je točka, kjer se enota razdeli na več manjših enot katera gre vsaka v svoji smeri. Za večjo preglednost so oštevilčene, da jih vojaki ne zamenjujejo.

Dva vojaka, ki sta blizu poveljnika oddelka se vrneta na TR, kjer posedeta položaje vodij skupin, poveljnika voda in vezista, ki bodo odšli na podrobnejši pregled območja.

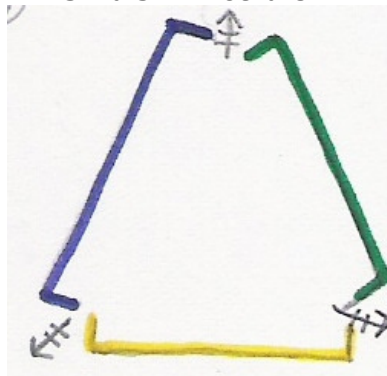
Slika 4: Pregled območja CZT

Opomba: Ko dva vojaka zamenjata PV, VEZ in vodji skupin (Alfa in Bravo) ti pregledajo območje postavitve zasede. Pregled prikazuje zgornja slika. Preveriti morajo obe stranici CZT, ker jih bosta kasneje posedla druga dva oddelka.

Glede na odločitev poveljnika voda vsi štirje skupaj pregledajo širše območje oziroma preostali dve stranici CZT-ja (načinov za pregled je več, odvisno do situacije in odločitve poveljnika). Ko pregledajo se vrnejo na TR, kjer izdajo 5k vojakoma na točki in se vrnejo po ostalo enoto, ki čaka v dolgem varnostnem postanku. Enota iz dolgega varnostnega postanka gre po isti poti do mesta CZT-ja, kjer ga posede. Prvi oddelek posede levo stranico, drugi oddelek pa desno stranico. Vod skupaj tvori trikotno CZT. Sledijo aktivnosti na CZT, ki zajemajo še zadnje priprave.

Slika 5: Trikotna CZT

Opomba: Rumena barva predstavlja en oddelek, modra predstavlja drug oddelek in zelena tretji oddelek. Oddelki posedajo trikotno zasedo, na vsakem kraku je postavljen en mitraljez.

Poveljnik voda v sredino CZT-ja pokliče skupino za izvidovanje mesta zasede, ki jo sestavljajo:

- poveljnik voda,
- vezist,
- poveljnik napadne skupine,
- poveljnik podporne skupine,
- 2 vojaka, ki sta pomočnika mitraljeza MAG in
- oddelek za zavarovanje.

Poveljnik voda in vezist morata biti neprestano prisotna na izvidovanju. Poveljnik voda zato da dobi natančno sliko o območju, vezist pa da vzdržuje zvezo po liniji navzgor in navzdol. Poveljnika podpore in napada gresta zraven, da si ogledata mesta postavitve njunih skupin ter ubojno cono. Poleg tega lahko poveljniku pomagata pri odločitvi.

Na izvidovanje gredo celoten oddelek zavarovanja in dva vojaka, pomočnika na mitraljezu MAG, gredo z namenom da že med izvidovanjem posedejo svoje bojne položaje – v primeru da opazijo kakršne koli aktivnosti v območju zasede, pa naj bodo aktivnosti civilistov ali sovražnikov, javljajo poveljniku voda.

Skupina za izvidovanje (vezist, en pomočnik MAGa ter oba bočna zavarovanja, tako desno kot levo) mora s seboj imeti zveze, da imajo neprestano zvezo z nadrejenim poveljstvom in med seboj v primeru da javijo če pride do kakšnih sprememb. Poleg zvez s seboj vzamejo še daljnogled - z njim si poveljnik voda pomaga pri izvidovanju območja; s seboj ga ima tudi en pomočnik MAGa, da opazuje teren.

Zavarovanje s seboj vzame tudi dva SRUDa, katera takoj po prihodu na položaje tudi postavi. Puške morajo pred odhodom biti pripravljene na delovanje – naboj mora biti v cevi. Maskirna disciplina mora biti popolna.

Na točki izhoda iz CZT vodni podčastnik in bolničar ponovno štejeta. Vodni podčastnik ponovno prevzame poveljevanje nad enoto. Njegova naloga je, da enoto pripravi na posedanje položajev in izvedbo zasede, obenem pa dokonča aktivnosti postavitve CZT¹⁵. Pred odhodom ne smemo pozabiti izdati 5K, ki jih morajo poznati vsi vojaki.

Poveljnik med premikom opazuje zemljišče in si izoblikuje zamisel. Ko se odloči, da je prišel do primerne območja za postavitve zasede, zaustavi izvidniško skupino.

Točko zaustavitve imenujemo točka razhoda. Na tem mestu poveljnik postavi zavarovanje – iz skupine za zavarovanje vzame npr. dva vojaka, ki bosta varovala točko razhoda in hrbtno stran zasede. Poveljnik voda po zvezi sporoči vodnemu podčastniku da je našel območje postavitve zasede, kar je za njega znak, da lahko začne s pripravo moštva za premik v območje zasede.

Z ostalimi iz skupine za izvidovanje nadaljuje pot proti položajem ostalih skupin. Če čas dopušča najprej izvidujejo in poiščejo primerne položaje za postavitve levega in desnega bočnega zavarovanja – v kolikor čas ne dopušča, samo pove poveljujočemu zavarovanja kje hoče imeti postavljeno zavarovanje. Upoštevati mora smer pričakovanega prihoda nasprotnika. Zavarovanje se postavi na svoje mesto in nadzoruje aktivnosti v širšem območju zasede, na najnevarnejših smereh postavijo tudi SRUDe. Priporočljivo je, da se poveljnik skupine za zavarovanje postavi na tisto stran zasede, na kateri se pričakuje prihod sovražnika. Poveljnik zavarovanja poveljniku voda javi ko je zavarovanje postavljeno.

Sledi izvidovanje mest za podporo. Ko so izbrana, pomočnika MAGa ostaneta na mestu, kjer nadzorujeta cono ubijanja. Naloga poveljnika je, da postavi trinožec MAGa, s katerim določi sektor ognja za posamezno orožje, določi režim ognja, dobro pa je, da obenem ponovi signale za preusmeritev in prekinitev ognja.

Položaje skupine za napad izvidujejo zadnje.

Določijo tudi končno linijo napredovanja, meje med enotami ter način odpiranja ognja.

Ko so vsi položaji določeni se poveljnik voda, vezist, poveljnik skupine za napad in podporne skupine vrnejo preko točke razhoda v CZT. Ponovno izdajo 5K vojakoma, ki sta na TR in po zvezi sporočijo vodnemu podčastniku, da se vračajo v CZT ter koliko se jih vrača.

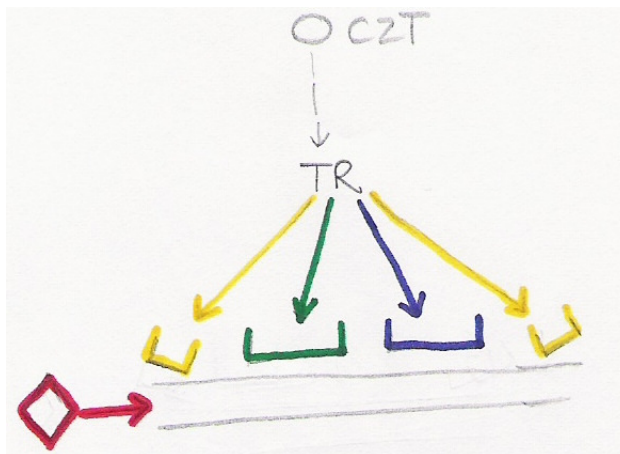
Ko se skupina vrne je enota, v CZT že v celoti pripravljena za premik na položaje.

Vod se nato premakne do točke razhoda, kjer varujeta dva vojaka. Na tem mestu se enota ponovno loči in sicer tako, da najprej svoje položaje posede skupina za podporo. Na položaje jih pelje poveljnik skupine (pozna pot do in mesta položajev, saj jo je videl na izvidovanju). Skupaj s skupino za podporo se lahko premakneta tudi vodni podčastnik in bolničar, lahko pa ostaneta na točki razhoda – odvisno od odločitve poveljnika voda.

¹⁵Nekaj aktivnosti ki jih lahko izvaja vodni podčastnik: organizira sektorje opazovanja, organizira odlaganje nahrbtnikov ter maskiranje le teh, utrjevanje položajev, preveri stanje orožja in opreme (predvsem gre za pričvrstitev opreme ter preverjanje delovanja), preveri poznavanje 5K pri vojakih, idr.

Nato svoje položaje posede tudi skupina za napad skupaj s poveljnikom voda in vezistom. Skupino za napad lahko razdelimo na dve skupini. Na skupino za napad 1 in skupino za napad 2 s tem si zagotovimo boljšo preglednost in večjo kontrolo pri vodenju in poveljevanju. Ko so vse enote na položajih poročajo poveljniku voda. Poveljnik voda ima še to nalogo, da postavi SRUD v ubojno cono, ali določi koga drugega. Pri postavitvi ne sme stopati na komunikacijo ali v ubojno cono.

Slika 6: Posedanje položajev v zasedi

Opomba: Opomba: Rdeča barva predstavlja sovražnika, zelena je skupina za napad, modra skupina za podporo in rumena skupina za zavarovanje. Najprej svoje položaje posede skupina za zavarovanje, ko je na svojem mestu svoje položaje posede še podporna skupina in na koncu še skupina za napad.

3.5.2 Postopek sprožitve in delovanja v zasedi

Poveljnik sproži zasedo ko je sovražnik v ubojni coni.

Na signal poveljnika voda za sprožitve zasede, ki je lahko aktiviranje SRUD-a ali poveljnikov strel skupina za podporo odpre ogenj v ubojno cono. Po daljšem rafalu preidejo na izmenično posamezno streljanje (poveljuje poveljnik oddelka). Istočasno odpre ogenj po cilju tudi napadna skupina. Ogenj mora biti koncentriran v ubojno cono.

Streljamo dokler sovražnik strelja nazaj, nato sledi poveljnikov signal za prekinitev ognja. Prekinitev ognja naj traja par sekund, ta čas pa opazujemo ubojno cono. Če sovražnik še nudi kakšen odpor, je poveljnikova naloga, da ponovno izda povelje za ogenj po coni ubijanja. To ponavlja vse dokler se odpor izvaja.

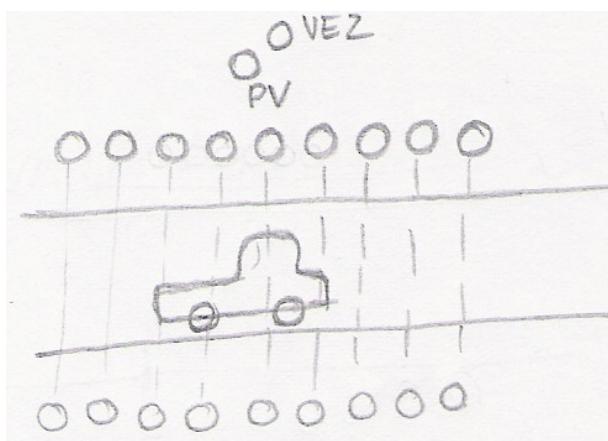
Po prekinitvi oziroma preusmeritvi ognja poveljnik poveljuje napadni skupini, da se z naskokom premakne naprej do ubojne cone. Skupaj z napadno skupino se premikata tudi poveljnik voda in vezist, vendar se premikata za skupino.

Če imamo preusmeritev ognja mora poveljnik poveljevati prekinitev ognja, preden gre skupina za napad izvajati naskok.

Pred premikom napadne skupine, celotna skupina zamenja okvirje – da smo v popolni pripravljenosti za bojevanje.

Skupini naredita naskok čez ubojno cono. Med naskokom skupina za preiskavo hitro pregleda ubojno cono, se na končni liniji napada zaustavi in zavaruje sprednji del.

Slika 7: Naskok

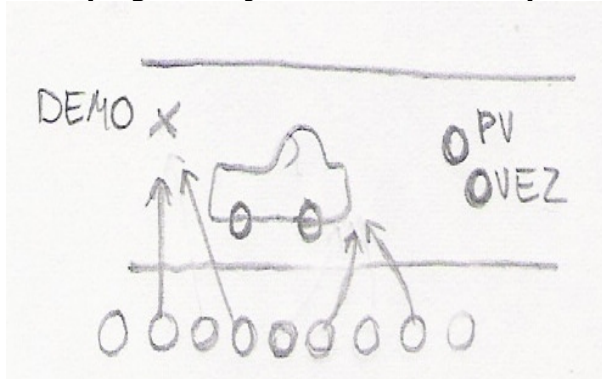

Opomba: Skupina za napad naredi naskok čez območje zasede, med naskokom hitro pregleda ubojno cono ter zavaruje sprednji del. PV in VEZ se neprestano premikata za skupino za napad.

Ko je zavarovanje postavljeno se nazaj v ubojno cono vrne skupina za pregled in preiskavo (podrobneje pregleda vozila/osebe/opremo). Med pregledom na glas govorijo kaj so opazili, vse to pa vezist kot zapisnikar tudi zapisuje. Neuporabna sredstva odlagajo na določeno mesto, katero bo potem uničila skupina za uničenje. Da si pridobimo čas, imamo lahko več skupin za preiskavo. Ko je območje preiskano se skupine za preiskavo vrnejo nazaj v zavarovanje.

Nato poveljnik pokliče skupino za uničenje, ki namesti eksploziv na sredstva ki jih je potrebno uničiti.

Slika 8: Preiskava in pregled ubojne cone ter delo skupine za uničenje MTS

Opomba: Na povelje PV se skupina za pregled in preiskavo vrne v ubojno cono kjer podrobno pregleda območje. Skupina za uničenje (DEMO) si pripravi eksploziv. PV in VEZ sta na mestu kjer imata pregled nad enoto in območjem.

V kolikor sta vodni podčastnik in bolničar pri podporni skupini, se v tem času vrneta na točko razhoda, ker bosta štela vojake pri izmiku iz območja zasede.

3.5.3 Umik iz območja zasede

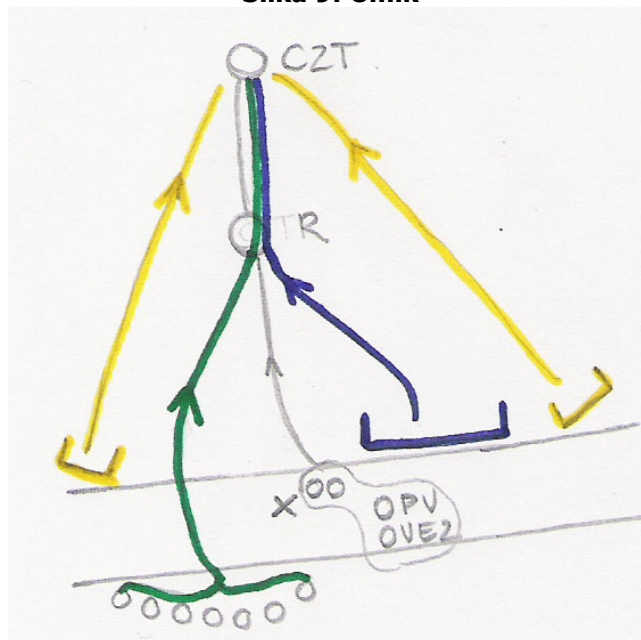
Na signal poveljnika »IZMIK 1« se iz območja zasede, preko točke razhoda do CZT, najprej premakne skupina za napad. Istočasno je to znak za podporno skupino da se pripravi na

premik (pospravi trinožnik). Sledi signal »IZMIK 2« na katerega se umakne podpora - ravno tako preko točke razhoda do CZT. Glede na to, da je podpora lahko postavljena nekoliko stran od poveljnika voda, je priporočljivo, da poveljnik voda poleg ustnega signala določi tudi vizualni signal (signalna raketa).

Na koncu sledi še signal »VŽGI« na katerega skupina za uničenje vžge eksploziv ter signal »GORI, GORI, GORI!« na katerega se iz območja zasede preko točke razhoda do CZT premaknejo še poveljnik voda in vezist skupaj s skupino za uničenje. Ko slišijo eksplozijo se s svojih položajev umakne tudi skupina za zavarovanje za katero pa ni nujno da se premakne preko točke razhoda Lahko se premakne direktno v CZT – je pa vse stvar predhodnega načrtovanja in odločitve poveljnika voda.

Vodni podčastnik in bolničar se v CZT premakneta z zadnjo skupno ki gre skozi točko razhoda.

Slika 9: Umik

Opomba: Rdeča barva predstavlja sovražnika, zelena je skupina za napad, modra skupina za podporo in rumena skupina za zavarovanje. Iz območja zasede se najprej umakne skupina za napad, sledi ji skupina za podporo in na koncu še skupina za zavarovanje. Skupin za napad in podporo prečkata TR in se nato vrneta v CZT, skupina za zavarovanje se lahko takoj vrne v CZT.

Enota se ponovno zbere v CZT, kjer vzame opremo, se na hitro prešteje (v kolikor je zavarovanje prišlo po svoji poti) in pripravi za premik.

Premakne se za eno terensko obliko ali 1000m, v kolikor pa delujejo v sklopu večje enote se premakne v območje ki je zavarovano – tam ponovno vzpostavijo dolg varnostni postanek.

Razlog, da se premakne stran od CZT in območja zasede je ta, da sovražnik nad našo enoto lahko pošlje artilerijski ali minometni ogenj. Zaradi premika je težje ranljiv cilj.

Dolg varnostni postanek naredimo z namenom da:

- javimo v nadrejeno poveljstvo o uspešnosti zasede,
- ugotovimo stanje enote (ranjeni, mrtvi, oprema, strelivo),
- se reorganiziramo,
- od nadrejenih dobimo navodila za nadaljnje aktivnosti.

3.6 NAPOTKI ZA USPEŠNO ZASEDO

Pogosto se pojavljajo napačna predvidevanja, da ne moremo delovati proti močnejšemu sovražniku – v zasedi lahko, saj ga zajamemo v ubojno cono v kateri mu povzročimo ogromno škodo lahko ga celo uničimo.

Zaseda naj bo izvedena tako, da onemogoča kakršen koli odpor sovražnika – bliskovito in hitro. V kolikor zasedo preživi en sovražnik, to lahko ogrozi naše enote.

Neprestano si moramo zagotavljati krožno obrambo, s tem si nudimo zavarovanje in preprečujemo presenečenja.

V vodu moramo imeti vzpostavljeno zanesljivo komunikacijo, kajti tako lahko zagotovimo učinkovito izmenjavo informacij, predvsem pri zgodnjem opozarjanju in pri prenosu signalov.

Zaseda naj bo postavljena tako, da bo sposobna delovati na sovražnika, ne glede na njegovo smer prihoda. Nikoli točno ne moremo predvideti sovražnikovih aktivnosti, četudi se nam zdi da imamo vse možne informacije.

Postavitev skupin za zavarovanje naj ne bo preveč oddaljen od ostalih enot, kajti sovražnik nam jih lahko zajame ali odreže.

Z uporabo SRUD-ov želimo pri sovražniku doseči, da ima občutek, da gre za minometni ali artilerijski ogenj, saj ne ve iz kje prihaja. Ve da je napaden, ne ve pa točno iz kje. Z minami usmerjenega delovanja svojega položaja v celotni ne odkrijemo, pri streljanju iz avtomatskega orožja pa sovražnik lahko natančno locira naše položaje.

V kolikor teren in namera nadrejenega dopuščata, je najbolje, da za vrsto zasede izberemo linijsko zasedo, kajti je najbolj učinkovita in preprosta. Obenem nudi zavarovanje iz vseh smeri ter odlično kontrolo poveljnika nad izvedbo.

Da bi sovražnika speljali točno v območje delovanja zasede, in če se sovražnik premika po komunikaciji, lahko to storimo s spremembo ali obračanjem smerokazov, nato pa ga z ovirami prisilimo da se zaustavi in spremeni v mirujoč položaj – po možnosti to storimo v ubojni coni.

4 ZAKLJUČEK

Glavni namen izdelave zaključne naloge je bilo predstaviti na kratek, grafično nazoren, razumljiv in zgoščen način opisati vrste zased, njihovo organizacijo, načrtovanje in pripravo, izvedbo s perspektive majhnih enot ter kategorije zased.

V začetku sem za cilje zaključne naloge postavila dva cilja. En cilj je bil predstaviti vrste zased, njihovo organizacijo, načrtovanje in pripravo s stališča majhnih enot. V okviru vrst zased sem opredelila kar nekaj različnih zased, ki se med seboj razlikujejo glede na kategorijo, formacijo, tip in oddaljenost. Skupno pa je vsem to, da imajo vse za cilj poraziti sovražnika. Razčlenila sem organiziranost sil, ter opisala naloge posamezne skupine. Vendar pa je potrebno omeniti, da je tovrstna organiziranost sil osnovna; glede na situacijo in namero poveljnika se lahko razlikuje. V načrtovanju in pripravi sem podala nekaj osnovnih usmeritev za uspešno zasedo ter opisala nekatera temeljna načela, ki so vodilo k uspešni zasedi.

Drug cilj izdelave zaključne naloge je bil povzeti literaturo iz tujega jezika in ustvariti vir v slovenskem jeziku, ki bi lahko bil v prihodnosti tudi kot študijska literatura na Šoli za častnike. Kot teoretično izhodišče sem uporabila angleško literaturo, Smartbook – The Small Unit Tactis. Dodana pa so tudi moja opažanja iz izobraževanja v 22. Generaciji Šole za častnike – specializacija pehota. Med tuje vire gre omeniti tudi Ranger Handbook in FM (Field Manuals).

Zasedo lahko izvajamo tako v obrambi kot v napadu. V napadu je temeljni cilj zasede uničenje sovražnika, preprečitev uvajanja sovražnikovih novih sil ter oviranje pri oskrbovanju – gre za izolacijo. V obrambi zasedo lahko uporabimo, da z njo omejimo in zadržimo sovražnika na določenem območju, v tem času pa mi izvedemo umik ali okrepitev svojih enot.

Uspešna zaseda je odvisna od številnih dejavnikov.

Upoštevati je potrebno vsa načela zasede. Presenečenje dosežemo s tajnostjo in prikritostjo. Je temeljnega pomena, saj na sovražnika deluje s psihološkim učinkom obenem pa mu povzroči fizične posledici. Z njim pridobimo prednost v bojevanju. Med načela sodi tudi obveščevalna priprava, ki zajema predvsem informacije o zemljišču in sovražniku. Ne smemo pa pozabiti na načelo zašite in prikritosti, nadzora in signalov, ognjene moči, načrtovanja in preizkušanja ter bojne discipline oziroma maskiranja.

Dobro načrtovanje in ustrezna priprava sta pogoj za izvedbo uspešne zasede in morata biti uspešno izpeljani. V načrtovanju ne smemo pozabiti na namen zasede in namero poveljnika, preučiti je potrebno zemljišče in sovražnika, določiti položaje lastnih enot, sistem ognja, bojna disciplina, potrebna oprema, ipd.

Za celotno načrtovanje poveljujoči porabi ogromno časa – čas načrtovanja in priprav pa je odvisen predvsem od informacij, ki jih ima na voljo. Ne smemo pa pozabiti tudi na urjenje postopkov.

Glavna prednost zasede pred drugimi bojnimi delovanji je predvsem v tem, da ni nujno da je jo izvedemo v razmerji moči 3:1, lahko jo izvedemo tudi proti številčno močnejšemu sovražniku. Z zasedo mu povzročimo zmanjšano učinkovitost, zmedo, paniko in zaskrbljenost.

LITERATURA

1. BAUDEK B., (2007), *Taktika pehotnega voda*. PDRIU, Ljubljana.
2. BRINC, D., ZDRAVEC DERMAN, T., FURLAN, B., HAFNER, T., (2006), *Angleško-slovenski vojaški terminološki slovar*. PDRIU, Ljubljana.
3. DJURAŠINOVIĆ, R., (1975), *Zasede teritorialnih sil v splošni ljudski obrambi*. Štab za ljudski odpor Ljubljane, Ljubljana.
4. FM 7-8.(1992), Headquarters department of the Army. Washington DC.
5. FM 17-98. (1994), Headquarters department of the Army. Washington DC.
6. FURLAN B., (2006.), *Bojno delovanje*. PDRIU, Ljubljana.
7. FURLAN B. in drugi., (2006), *Vojaška doktrina*. P2006DRIU, Ljubljana.
8. GRČAR S.,(2002), *Priročnik za patroljiranje*. Ljubljana.
9. HUMAR D.,. (1996), *Pehotna (gorska, motorizirana) četa-vod*. Uprava za razvoj, Ljubljana.
10. LARSEN, C., WADE M., N., (2008), *THE SMALL UNIT TACTIS-SMARTBOOK*.
11. MARINČIČ D., (1995), *Taktika pehote*. MORS, Ljubljana.
12. ŠKERBINC M., BOŽIČ, D., ZAKRAJŠEK, P., PETEK, A., (2007), *Navodilo lahki pehotni (motorizirani) bataljno*. PDRIU, Poljče.
13. KUCHAR, M., (2008), *Taktika bojevanja v gorah*. PDRIU, Ljubljana.

VIRI

14. *Ranger Handbook*, April 2000, ZDA.
15. *Standardni operativni postopek zasede*, 10. MOTB.
16. Zapiski s predavanj na Šoli za častnike – 22. Generacija.

Internetne strani:

17. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Wiki>
18. <http://www.mo.gov.si/>
19. <http://www.slovenskavojska.si/>
20. <http://translate.google.si/>

SEZNAM SLIK

Slika 1: Linijska zaseda	11
Slika 2: "L" zaseda.....	12
Slika 3: Postavitev CZT	21
Slika 4: Pregled območja CZT.....	22
Slika 5: Trikotna CZT	22
Slika 6: Posedanje položajev v zasedi	24
Slika 7: Naskok	25
Slika 8: Preiskava in pregled ubojne cone ter delo skupine za uničenje MTS.....	25
Slika 9: Umik.....	26

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

CZT – ciljna zbirna točka

MTS – materialno tehnična sredstva

PV – poveljnik voda

VPČ – vodni podčastnik

VEZ – vezist

TR – točka razhoda

PSZE-CC - poslanstvo, sovražnik, zemljišče, enote, civilisti, čas

5K - Kdo gre, Kdaj gre in kdaj se bo vrnil, Kam gre – kaj je njegova naloga, Kaj naredimo če smo mi napadeni in če so oni napadeni, Kako postopati v primeru da se ne vrnejo

SOP – standardni operativni postopek

RPO – ročno protioklepno orožje

S – sovražnik

VZR – vodni zbirni rajon

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana, Mateja Andrejka, rojena 10.1.1988 v Ljubljani, kandidatka 22. generacije Šole za častnike, specializacija pehota, izjavljam, da sem avtorica zaključne naloge z naslovom Napadi posebnega namena – zasedno delovanje, ki sem jo napisala pod mentorstvom majorja Andreja Preložnika, ter somentorstvom stotnika Borisa Stankoviča.

S podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga plod lastnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih navajam v nalogi, navedena oziroma citirana v skladu z navodili;
- se zavedam, da plagiatstvo, bodi si v obliki citata, bodisi v obliki dobesednega parafraziranja, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne – kaznive po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah.

V Ljubljani, dne _____

Mateja Andrejka